

שופתי ה'ח

מטרתנו: להאיר ענין מבקשי ה', לסייע ליבנם בעסקן פנימיות תורת החסידות
במושגת רבינו הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים
ולדעת את המעשה אשר יעשו לקיים מצוות ה' באופן הראוי ובכונה נכונה

חן החסידות

ביאור מאמר אחד מספרי חסידות
עם הקדמות וכללים מספרי שפתי חן, וביאור משולב

ספר השבוע:

מאוד ושמש (ד"ה ויאמר ה' אל משה)

הקדמות וכללים

(א) מוחין ומדות: העשר ספירות הקדושות שברא הקב"ה להנהיג בהם את העולם מתחלקים באופן כללי לשתיים: מוחין ומדות, א] הספירות כתר חכמה בינה (המרומים באותיות י"ה שבשם הו"ה ובקוצו של יוד) נקראים 'מוחין'. ב] הספירות תפארת ומלכות (המרומים באותיות ו"ה שבשם הו"ה) נקראים 'מדות', (6) ועיקר הנהגת עולם הזה הוא על ידי אותיות ו"ה שבשם הו"ה [שהם יחוד קו"ב (תפארת - ו) ושכינתיה (מלכות - ה)], שהאות ו' (תפארת) לוקח כל השפע מאותיות י"ה (חכמה ובינה) ומשפיע אותו לה' תתאה (מלכות) המקבלת השפע ומחלקת לכל הנבראים התחתונים. (7)

(ב) קומה שלימה: כיון שכל אחת מהשתי ספירות תפארת ומלכות היא הנהגה שלימה של 'משפיע (תפארת) ומקבל (מלכות), לכן מוכרח שיהא לכל אחת מהן קומה שלימה של עשר ספירות, אבל רצון השי"ת היתה שמתחילה יהיו נבראים חסרים בלי מוחין (הג' ראשונות שלהם), ועל ידי התעוררות התחתונים בתורה ומצוות יומשך להם הארת המוחין, מן המולידים שלהם שהם חכמה ובינה (הנקראים אבא ואמא), להשלים קומתם בעשר ספירות שלימות. (8)

(ג) בירורי ניצוצין: אופן השלמת קומת תפארת ומלכות לעשר ספירות, הוא כדלהלן: כשברא השי"ת העשר ספירות נעשה בהם הענין של שבידת הכלים, שהכלים של הז' מדות התחתונות (ה'ת נהי"ם) לא סבלו את האור הגדול שנכנס בהם, ונשברו, (9) והכלים נפלו למטה במקום הקליפות, ביחד עם כמה ניצוצי אור כמנין רפ"ח, ואלו הרפ"ח ניצוצין נתלבשו בכל דברים הגשמיים הנמצאים בעולם, (10) וכאשר משתמשים בעניני עולם הזה לתורה ומצוות, מבררים ומעלים לאט לאט את הניצוצין הללו, ועולים למעלה ונתקנים שם, והם נעשים מוחין לתפארת ומלכות. (11)

(ד) העלאת מ"ן עד 'בינה': אופן תיקון הניצוצין הוא על זה הדרך: מתחילה אנו מעלים את הניצוצין שנתלבשו בגשמיות העולם הזה אל הספירה התחתונה שהיא ספירת מלכות, ואלו הניצוצין המלכות מעלה אותן אל תפארת (הנקרא בעלה), שזה מעוררו שירצה להתייחד עמה, וזה ההתעוררות נקראת מ"ן נוקבין (השפעה העולה

חן השבוע

מאמר התבוננות בענין הפרשה והזמן

בוחה של שתיקה

בני ישראל עומדים בפחד ורעדה במצב נורא, מצד אחד הים סועה, גלי הים עולים עד לשמיים ויורדים למטה וזורקים פחד על המסתכל עליהם, מצד אחר הים עומדים חיל מצרים עם גדול כחול הים מוכנים להתנפל עליהם רח"ל, והמה ממש אבודים ואינם יודעים מה לעשות, ופתאום קיבלו הוראה מפורשת ה' יְהִים לְכֶם וְאָמַם תִּתְרַשְׁנוּ, שבזמן כזה אינכם צריכין לעשות כלום רק לשתיק. מה הוא פעולת השתיקה?

אך יש כאן יסוד נפלא במדת הבטחון, שיש פעמים שאדם נקלע במצב כזו ששום מעשה ודיבור לא יועיל לו כלום, ואז העצה היחידית המועלת הוא דייקא השתיקה, כדאיתא בגמרא (גיטין א) שלח ליה מר עוקבא לרבי אלעזר, בני אדם העומדים עלי לחרף ולגדף, ויש בידי כח להלשין עליהם ולמסרם למלכות, מהו אעשה, שרטט וכתב לו הפסוק (תהלים לט ב) אֲשַׁמְרָה דְרָכֵי מַחְסְאוֹ בְּלִשְׁוֵי אֲשַׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם [היינו לסגור פיו ולא לומר כלום], שלח ליה עוד הפעם, קא מצערי לי טובא, היינו חושש אני שאם לא אקדים למוסרם למלכות יקדימו הם למסור ולהלשין עלי, ואחר כך לא אוכל להציל עצמי (כן יהודע), שלח ליה (תהלים לו ז) דוּם [ש-תוקן] לְה' והוא יפילם לך חללים חללים, השכם והערב עליהן לבית המדרש והן פְּלִין מאיליהן. וכן ידוע שתגם חכמינו ז"ל (מגילה יח) מלה בסלע שתיקה בתרין, היינו הגם שכמה פעמים צריכין לפעול בדיבור אבל בשתיקה יכולים לפעול יותר, (ובכתיבה כפיין זה יש אמרת בני אדם "דיין שווייגן לעכערט מר די אויערן").

ולהבין טעם הדבר איך שתיקה פועל יותר מדיבור, יתבאר על פי מעשה שהיה אצל הרה"ק משיניאווא זלה"ה, שעמד פעם לפני נישואי אחד מצאצאיו, והתלוננה הרבנית שהוצאות מרובות מאוד למעלה ראש, עד שאין לה שום מבוא איך להמציא הוצאות, אך הרה"ק משיניאווא לא נתפעל כלל מדבריה, ואדרבה סגר עצמו בחדרו ללמוד בהתמדה מרובה משך כמה ימים ולא עשה שום השתדלות בעד ממון, ובתקופה ההוא איקלע להתם אחיו הרה"ק רבי ברוך מגארליץ

מן המקבל). אכן, הגם שעלו הניצוצין אל תפארת ומלכות עדיין אינם יכולים להתתקן שם, כי שניהם נקראים 'בנים' כלפי המולידים שלהם שהם חכמה ובינה הנקראים אבא ואמא, ועל כן צריכין להעלות הניצוצין עוד עד חכמה ובינה, ורק הם יכולים לתקן ניצוצין הללו לצורך המוחין של בנייהם תפארת ומלכות. (5)

(ה) מ"ן דכורין: אחר שעלו הניצוצין אל חכמה ובינה, והם תיקנו את הניצוצין, אז נעשים מאלו הניצוצין מוחין חדשים, ואז החכמה ובינה ממשיכים אותם אל תפארת להיות לו למוחין, והתפארת מתייחד עם מלכות להאירה וליתן לה מוחין, והמשכה זו היורד ממעלה למטה, נקרא מ"ן דכורין (השפעה היורד מן המופיע). ועל כן בכל עבודה שאנו עושים צריכין לכוון להעלות הניצוצין שיהיו 'מ"ן נוקבין' עד אמא עילאה, כי רק שם הם יכולים להתתקן. (6)

(ו) יחוד מיניה וביה: בכל עבודה או תפלה יש לנו הכח לעלות עד הבינה וליקח עמנו ניצוצין קדישין, ולהעלותם, אבל למעלה מבינה אין לנו הכח לעלות, לכן כשצריכין להמשיך הארה ושפע ממקום גבוה מאד כמו כתר, אי אפשר שתהא המשכה זו תלויה בעבודת התפילה שלנו, שהרי כח התפלה שלנו אינה מגיעה רק עד הבינה ולא יותר, ולכן באותו זמן השי"ת בעצמו מעורר את היחוד בכתר בלי שום העלאת מ"ן, וזה נקרא יחוד מיניה וביה, דהיינו בעצמו עושה העלאת מ"ן לצורך היחוד בכתר, וזוהו נמשך ויורד הארת כתר למטה. (7)

(ז) שבת קודש: בעת בריאת העולם כשעדיין לא היה אדם לעבוד את האדמה, לעשות אתעוררות דלתתא ולהעלות מ"ן, היה צורך שהשי"ת בעצמו יעורר יחוד מיניה וביה, בלי שום העלאת מ"ן מלמטה. (8) ובכל שבת ושבת חוזר ונעשה מה שהיה בעת בריאת העולם, כמו שאומרים זכר למעשה בראשית, ועל כן כל קדושת השפע הנמשך בשבת נעשה מאליו על ידי השי"ת, וקדושתה קבוע וקיימא מבלי שתהא תלויה בעבודתנו, וכל עבודתנו בשבת הוא רק לעורר ולחבר את עצמינו לדברים הנעשים בעת הזאת. (9)

חן המקור

א. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ו עמ' צג. ב. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ו עמ' צט-קב, ושם בהקדמה כו עמ' תפה. ג. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ו עמ' תפה, וע"ע הקדמה כו עמ' תפה, ושם באות ג. ד. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ו עמ' לז-מ. ה. מבואר באריכות בשפתי חן הכללי הקדמה ג עמ' מ-מא. ו. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה ג עמ' מו-מו, הקדמה ד עמ' עז-פ. ז. כללות ענין העלאת מ"ן מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה טו עמ' רעד-רעה, והענין שיעיקר עבודתנו להעלות מ"ן עד 'בינה' נפוץ בתורת הארז"ל, ראה בדרושי הקריאת שמע דרוש ה-ו. ח. מבואר בשפתי חן הכללי הקדמה טו עמ' רעד-רעה. ט. הענין שאין בכח עבודתנו ותפילותינו להגיע עד כתר מבואר בשער מאמרי רשב"י פ' תרומה, ועוד. י. מבואר בעץ חיים שער ח פ"ו. יא. מבואר באריכות בסידורו של שבת ח"א שער א ענף א, בשם כתבי ארז"ל.

הקדמה

שני הנהגות של השי"ת:

רבינו הקדוש בעל סידורו של שבת זלה"ה מבאר באריכות, שיש להשי"ת שני סוגי הנהגות שבהם מתנהג העולם: א) הנהגה כללית מיוחדת, שכל שפע מתחלק לשלש 'מיין' ושמואל ואמצע' (חסדים גבורות ורחמים), וכל זה יורד אל שבע צינורות, כנגד שבעה ימי שבתא שבכל יום שולט מדה מיוחדת, ואחר כך יורד השפע אל י"ב סוגי הנהגות שיש בעולם נגד י"ב חדשי השנה. ב) הנהגה פרטית כפי איתערוותא דלתתא, היינו שהשגחת הבורא והשפעת הברכה והשפע מן השמים תלויה כפי עבודת האדם שהוא 'אתעורותא דלתתא' שהאדם נותן להשי"ת. ונשתדל להסביר הענין כפי שכלינו בס"ד.

הנהגה כללית:

בכל רגע ורגע יורד השפעה מאין סוף ברוך הוא, שהוא אחד יחיד ומיוחד שאין

ספר סידורו של שבת (שורש הראשון ענף ב - המשך עלה ב - ג)

יחידות כמוהו, ומגיע לכל בני העולם על ידי אחד מאלו שלשה בחינות שהם 'מיין' ושמואל ואמצע', היינו שלפעמים מקבל האדם 'השפעתו' במאור פנים ובשפע רב, שכל חייו המה בנחת ושמחה, יש לו עשירות והצלחה בכל עניניו ברוחניות ובגשמיות, ומלאכתו נעשית בניקל על ידי אחרים, זה ימין, ולפעמים רואין אדם שהכל הולך לו באופן הפוך חס ושלום, מלא קישוים ותקלות מראשו ועד רגלו, זה מורה שההשפעה הבאה לו הוא באופן של דינים וגבורות, זה שמואל, ויש אדם שהוא באופן ממוצע, לא טוב כל כך ולא להיפוך כל כך, זה אמצע, ומובן מעצמו שבערך 'ממוצע בין ימין ושמואל' יש רבבות מדריגות חלוקות כמה סמוך אל הימין וכמה אל ההיפוך.

ואלו ההשפעות יורדים עוד למטה ומתחלקים כפי שבע בחינות, שכל עניני העולם כנכסים בסוג אחד מאלו השבעה, והם: שבים ראשון של השבוע יורד השפעתו

המשך בעמוד ג

חן החסידות

המשך מעמוד א

מאור ושמש (ד"ה ויאמר ה' אל משה)

הארת 'עתיקא קדישא' בקריעת ים סוף

תוכן הענין: קריעת ים סוף לא היה בכח התפילה, כי היה מוכרח לזה הארת 'עתיקא' ובח התפילה אינה מגיעה עד מקום גבוה בזה

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מֵה פִּתְעָק אֲלֵי דְבַר אֵל צְנִי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁעוּ (יד טו). ואיתא בזוהר הקדוש (נשלח מט.) מֵה פִּתְעָק אֲלֵי לֹא עֵידָן לְלוֹתָא הוּא [- לא עת התפלה עתה], אֲלֵי דֵייקָא צַעֲמִיקָא [-בכרת] תַּלִּיָא. ומאמר זה הוּא סְמוּךְ מִלְּהַבִּינּוּ. ונקדים פסוק (ש יד) ה' יִלְחֶם לְכַסּ וְאֶפְסָס פְּתָרְשָׁן, מִלַּת וְאֶפְסָס פְּתָרְשָׁן אֵין לוֹ פִּירוּשׁ.

והענין הוּא, דַּייקָר עֲבֻדוֹת ה' הֵיא לַעֲשׂוֹת כֹּל הַעֲבִיבִים צַהֲלָהֲבוֹת גְּדוּל וצַמְשׁוּקָה גְּדוּלָה, שִׁימְשׁוּקָה לְהַמְדַּבֵּק צְלוּרוֹת הַעֲלִיּוּנִים כְּאִשָּׁה שִׁמְשׁוּקָה לְצַעֲלָה, צוּה הוּא מַעֲלָה 'מֵיין נוקִצִין' הֵם הַמָּה הַנִּיצוּצִין שֶׁנִּפְלו לְמִטָּה וְעַכְשֵׁיו חוֹזְרִים וְעוֹלָם וְנִתְקַנְיָם לְמַעֲלָה, וּמֵיִתְד הַעוֹלָמוֹת מִתְחַל לְעִילָא עַל יַדֵּי שֶׁהַתְּחַתּוֹן (מַלְכוּת) עוֹלָה עִם הַנִּיצוּצִין אֶל הַעֲלִיּוֹן (תְּפָאֶרֶת), וּמִתְגַּלְגַּל כְּנֶגְדָן מִמַּעֲלָה לְמִטָּה 'מֵים דְּכוּרִין', וּמִמְשִׁיךְ הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת וְרַחֲמִים פְּשׁוּטִים עַל הַכְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל.

והנה אדם אשר עבודתו הוא על דרך זה, ומדבק עצמו בהעולמות העליונים, יוכל להרגיש עצמו הארות מהעולמות העליונים, ואכן יש חילוק בעתים, כי צימות החול לא ירגיש זאת כי אם רגע חדא צעת עמדו צתפילה כיון שבחול תלויים כל היהודים בתפילות האדם, ואחר התפילה מסתלקת ההרגשה, וצצנת שהיחוד נעשה מינייה וציה כמו בשעת בריאת העולם, ואז הוא עליות העולמות, אז יוכל להרגיש זאת כל יום השצנת אפילו שלא בשעת התפילה, כיון שהמשכת השפע בשבת אינו תלוי בעבודתו רק נעשה מאליו על ידי השי"ת בעצמו.

והנה אם חס ושלום (כשמעשה התחמונים אינם נקו היושר והקצ"ה רוצה להיטיב עם עמו ישראל לעשות להם נסים ונפלאות אפילו שלא בזכות כלל, אז הוא מעורר היחוד מינייה וציה' של ספירת כתר הנקרא 'עתיקא קדישא', כדי שיתגלה 'מים דכוּרִין' ממוקום גבוה כזה ופועל נסים ונפלאות לישראל.

ומסביר הטעם מדוע צריכין ל'יחוד מינייה ובינה', לזה מבאר סדר התיקון, ואמר: והנה, על ידי אצערותא דלתתא הוּא מַעֲלָה ה'מֵים נוקִצִין' היינו ניצוצי הקודש שנפלו עד ה'מַלְכוּת', ומַלְכוּת מַעֲלָה אֶת ה'מֵים נוקִצִין' לְעוֹלָם שְׁלֵמַעֲלָה הַיְמָנוּ שְׁהוּא 'תְּפָאֶרֶת', וְכֵן עוֹלָם מַעוֹלָם ה'תְּפָאֶרֶת' לְעוֹלָם שְׁלֵמַעֲלָה מִמֶּנּוּ, דְּהֵינּוּ עַד צִינָה, וְאוֹלָם מְצִינָה לְמַעֲלָה דְּהֵינּוּ 'כְּתָר' אֵין צַחַח שׁוֹם הַאֲדָם לְהַעֲלוֹת 'מֵים נוקִצִין', וְלִכֵּן עָס ב'כְּתָר' לְרִיךְ לְהִיּוֹת ה'יחוד מֵינייה וציה' שלא על ידי עבודת התחמונים, רצה לומר רק שתהיה באופן שצִינָה תַעֲלָה 'מֵים נוקִצִין' לְעוֹלָם שְׁלֵמַעֲלָה מִמֶּנּוּ שְׁהוּא 'חֲכֻמָּה', וְכֵן יַעֲלוּ מַעוֹלָם ה'חֲכֻמָּה' לְעוֹלָם שְׁלֵמַעֲלָה מִמֶּנּוּ, דְּהֵינּוּ עַד ה'עֵתִיקָא' שְׁהוּא 'כְּתָר', וּמִשָּׁם נִתְגַּלְגַּל ה'מֵים דְּכוּרִין', וְעַל יַדֵּי זֶה נִפְעַל נִסִּים וְנִפְלְאוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְנִמְצָא שֶׁלְעוֹרֵר סוּד ה'עֵתִיקָא' אֵי אִפְשָׁר עַל יַדֵּי הַאֲדָם, רַק נִתְעוֹרֵר ה'יחוד הַזֶּה 'מֵינייה וציה' כְּנֹזֵךְ לְעִילָא.

והנה מנינו ש'לחם' נקרא 'אשה' כמאמר הכתוב (נמדבר כח ד) לָחֶם אִשָּׁה רִיפָה יִתָּם. והנה צעת קריעת ים סוף היה קטרוג על ישראל כמו דליתא בגמרא (ויקרא כא ד) שאמרה מדת הדין לפני הקצ"ה

הללו עוצדי עבודה זרה וכו', והולך להתעורר קוד 'עתיקא' כדי שימתקו הגבורות צשורשן ויושפע עליהם חסדים גדולים ורחמים פשוטים שיקרע היס לפניהם, כמו שביאר לעיל שכשאין זכות בתחמונים צריכין הארת ה'כְּתָר', ולכן כשראו בני ישראל שהים סגור צפניהם ופרעה רודף אחריהם, תפסו אומנות אצותם ויעקו אל ה', אך על ידי תפילתם לא היה צאפשרי שיקרע היס לפניהם, לפי שעל ידי אצערותא דלתתא אֵין מַתְעַלִּין ה'מֵים נוקִצִין' אֵלָּא עַד 'צִינָה' כְּנֹזֵךְ לְעִילָא אֲבָל לֹא יוֹתֵר עַד 'כְּתָר', וְהֵם הוֹרְכּוּ שִׁימְשׁוּר עַלִּיהֶם רַחֲמִים מַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן דְּהֵינּוּ 'כְּתָר', וְזֶה שִׁיךְ רַק בְּאוֹפֵן שְׁצִינָה תַעֲלָה 'מֵים נוקִצִין' לְעוֹלָם הַיּוֹתֵר גְּבוּה מִמֶּנּוּ וְכוּ', עַד 'עֵתִיקָא' שְׁהוּא 'כְּתָר', וְלִכֵּן הוֹרְכֵךְ הַקְּצ"ה לַעֲשׂוֹת ה'יחוד מֵינייה וציה' כְּנֹזֵךְ לְעִילָא.

וזהו פירוש הפסוק מה פִּתְעָק אֲלֵי לֹא עֵידָן לְלוֹתָא הוּא, רַחַה לֹמַר עַתָּה אֵין הַעַת לְהַתְּפַלֵּל, כִּי לֹא יִפְעִלוּ עַל יַדֵּי הַתְּפִילָה שִׁיקְרַע לְהֵם הַיִּם, כִּי עַל יַדֵּי אֲצַעֲרוּתָא דְּלַתְתָּא לֹא יַעֲלוּ ה'מֵים נוקִצִין' אֵלָּא עַד 'צִינָה', וְהֵם לְרִיכִים לִיחוד גְּבוּה אֲשֶׁר אֵין כַּח צִיד הַאֲדָם לְעוֹרֵר יחוד זֶה, וְלִרְיֵךְ אֵיני לְעוֹרֵר ה'יחוד מֵינייה וציה'. וזהו 'אֲלֵי' דֵייקָא, כְּלוֹמַר יחוד זֶה תַלְוִיָה צִי. וּמִמְשִׁיךְ הַזוֹהַר: 'עֵתִיקָא תַלִּיָא', רַחַה לֹמַר שְׁצִינָה תַעֲלָה מֵים נוקִצִין לְעוֹלָם שְׁלֵמַעֲלָה מִמֶּנּוּ, וְכֵן יַעֲלוּ מַעוֹלָם לְעוֹלָם עַד ה'עֵתִיקָא', וּמִשָּׁם נִתְגַּלְגַּל 'מֵים דְּכוּרִין', וְעַל יַדֵּי יחוד זֶה יִקְרַע הַיִּם לְפָנֵיהֶם, וְזֹאת אֵי אִפְשָׁר עַל יַדֵּי אֲדָם רַק עַל יַדֵּי הַשִּׁי"ת מֵינייה וציה כְּנֹזֵךְ לְעִילָא. וְזֶה שְׁאֵמַר מִשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל ה' יִלְחֶם לְכַסּ וְאֶפְסָס פְּתָרְשָׁן, רַחַה לֹמַר 'לַחֶם' הוּא צַחֲמִית נוקִצָא כְּנֹזֵךְ לְעִילָא בְּדַבְרֵי רַבִּינוּ לְמַעֲלָה, וּמֵילַת 'יִלְחֶם' רַחַה לֹמַר הוּא יַעֲשֶׂה ה'יחוד מֵינייה וציה. וְאֶפְסָס פְּתָרְשָׁן, כְּלוֹמַר תְּחַרְשִׁין מְלַתְּפַלֵּל כִּי לֹא תַפְעִלוּ צַחֲמִילַחֶס.

[ראה עוד בפנים בדברי רבינו מה שממשיך לבאר בזה פסוקי פרשת המון].

ביאור משולב

תוכן העניין: א) גם בהנהגה ראשונה או נקראים בניו או עבדים, ב) מהו הנהגה השניה, ג) אם אחר הנהגה שניה לטוב אין הכן יכול להמשיך בטובה, מעורר רחמי האב מזמן קדם

המשך עלה א

וזאת השנחה וברכה [- היינו הנהגה הראשונה] **השופע תמיד מאתו יתברך לקיום העולם, או התחנתונים מכונים ונקראים נגדו בחינת 'בנים' או 'עבדים', על שם שהשמים אלו בנים או עבדים תמיד עיניהם פְּלִים ומיחלים אל המשגיח עליהם שיתן להם כפי רצונו, ואין ביכלתם לשנות את אופן נתינתו, בענין הכן בעודו בילדותו דלית ליה מדיליה כלום** [שום הטבה מיוחדת לו], ואינו מקבל כי אם כמה שרחמי האב עליו להשלימו ככל אשר יחסר לו, וכן עיני עבדים אל יד אֲדוֹנֵיהֶם לתת ולמלאות להם כל מחסורם, נמצא שבהנהגה הראשונה שוה כל אחד כמו תינוק קטן של בן חודש, שבכל עת שאביו ואמו שומעים אפילו צעקה קטנה הרי הם שמה ונותנים לו כל מחסורו, כי הוא מעצמו אינו יכול לעשות כלום, וכן נתן השי"ת לכל אחד כמו בן או עבד שאין לו זכות מיוחד בעצמו.

עלה ב

ואולם, עוד יש בחינה שניה בענין השנחה הבורא עלינו, והוא [- הנהגה השניה], **כי אף שמחוב ומטבע האב לרחם על בנו ולעשות לו כל צרכיו, ולפקח על כל עניניו למלא משאלות לבו כאשר יוכל, אף על פי כן מוחלק ומופרש דרך התקבלותו מהאב בכמה פנים שונים.**

והוא, כי בעוד התינוק בקמנות קמנותו, ואין לאב תענוג ונחת בו כי אם מה שהוא יוצא מחלציו ונולד ממנו, או האב משגיח עליו להחיותו ולתת לו כל המצטרך לו כדי חייו, והכל במטבעו מה שהוא מוטבע על זה לרחם את היוצא מחלציו, כמו שהוטבע בכל נפש חי לטפל עצמו עם בניו כפי המצטרך כדי חייהם, אכן בהתגדלות הכן מעט מעט ומתחיל לצפצף בקולו ולדבר מעט, אז בעת ששומע האב אף דיבור הקל שיצא מפי הכן לקרותו בשם 'אב', הדיבור הזה עושה רושם בלב אביו לאהבו יותר, כי האב מתעורר מגודל האהבה וחובה, ורצונו תיכף לתת המצטרך לו באהבה.

עלה ג

ובענין והוא אמרתי על תפלת 'שמע קולנו ה' אלהינו חוס ורחם עלינו', שאנו אומרין בעת שמרבין בסליחות ובתפלה לפני

הנזכר (המשך לו מאחד ושלש) בענין אהבה וחסד, ביום השני מגיע לו השפעתו בענין גבורה [ואם ההשפעה הוא מצד ימין אזי מגיע לו גבורות קדושות והצלחות בהתגברות ותקיפות על היצר הרע או על שונאיו וכדומה], ביום השלישי מגיע לו ההשפעה בענין תפארת ורחמים, ביום הרביעי בענין נצחיות פעולותיו ונצחון, ביום החמישי בענין הודאה ושמחה, ביום השישי בענין התקשרות ותענוג, וביום השבת בענין קבלת עול ומלוכה, וכל פרט ופרט מעניני העולם נכנסים בגדר אחד מאלו השבעה ענינים (כמבואר בספר דברי ישראל פ' מקץ לגבי נגינה).

אך עדיין לא הגיע ההשפעה עד למטה, ועוד מתחלקת כל פרט ופרט מאלו ההשפעות ל"ב חלקים, היינו כפי כח המזל הפרטי השולט באותו החודש, כי בכל חודש יש מזל מיוחד, ובכל חודש יש כח מיוחד למשל בחודש ניסן שולט כח הדיבור, ובכן מי שמקבל א ניסן'דיגע השפעה, כפי השפעת יום הראשון באופן ימין, אזי מתברך דיבורו ביותר ובני אדם אורבין לשמוע בקולו, ואם מקבל א חודש אייר'דיגע השפעה אזי מגיע השפעתו על מחשבותיו, וכמו שאמר הרה"ק רבי הערש'לע ליסקער זלה"ה על עצמו, שנולד בחודש אייר ולכן הוא 'בעל מחשבות' וכל מה שעושה הוא בהתבוננות 'שטארק דורכגעטראכט', כי יש לו מזל של חודש אייר שבה שולט מדת הרורו ומחשבה (מבואר בנינו יששכר כל י"ב מזלות, עיין ביאורם בשפתי חן הכללי יקדמה ט), ובאופן זה יש רבבות מדריגות חלוקות בהשפעת ה' עד אין שיעור וערך.

וכל זה הוא הנהגה כללית, שאינו תלוי אם ישראל עושין רצונו של מקום, והגם שבאופן כללי בודאי שייך, כי כל העולם לא נברא רק בשביל ישראל, שראה השי"ת מעשיהם של ישראל וקיבל מהם נחת רוח, ואם חס ושולם יהיה מצב שאין העולם לומדי תורה ומקימי מצוות אזי נתהפך העולם לתוהו ובוהו, כי העולם אינו יכול להתקיים בלי תורה אפילו רגע אחד כמבואר בספרים, עם כל זה כיון שלא אלמן ישראל מאלקיו, ויש בני ישראל בעולם ויש תורה בעולם, לכן יורד ההשפעה לכל אחד בשוה, וכל אחד מקבלו באופן מיוחד ובהשגחה מיוחדת על פי שלש שבע ו"ב כמבואר לעיל.

הנהגה פרטית:

חוץ מזה, יש עוד הנהגה שניה הנהגה פרטית, התלוי דייקא בעבודת האדם בפרטיותו כפי פעולותיו, לטב ולמוטב. והחילוק בין שני ההנהגות יובן במשל לתינוק הנולד, שתיכף בלידתו נתון האב לבנו כל הצטרכותו בשלימות בלי שום חילוק מה שהתינוק עושה, כי זה חיוב האב על בנו וכן הטביע השי"ת בלב כל בני אדם, ובודאי שיש לאב חשבון מיוחד מה ליתן ואיך ליתן וכמה ליתן, אבל זה הוא הנהגה שוה לכל בניו, ואין חילוק בהתנהגותו, חוץ אם יש להתינוק איזה עיכוב לקבלה, כמו אם יש מיחוש בפיו שאז אינו מרגיש טעם האכילה ושתיה, או שיש לו איזה מכה שאז מצבו שונה וכדומה, כל זה הוא הנהגה ראשונה.

אכן תיכף כאשר הילד מתגדל קצת וצועק באהבה רבה טאטע טאטע, ומעורר אהבתו, ומכל שכן כאשר כבר מראה חכמות וגדלות שעשה, מתחיל הנהגה שניה ומיוחדת, שאז מוסיף עליו אביו יותר ויותר כפי ההנאה שקיבל מהבן, וכאשר הבן מתגדל ונעשה בחור הלומד בישיבה, והאב מקבל בשורה טובה שבנו שוקד על דלתי התורה בהתמדה מרובה ביום ובלילה, עד שכל אחד מתפאר בו, אזי מתגדל הנאת האב באופן מרובה עד שקונה לו בגדים חדשים נאים שיהיה כבוד לבחור תלמיד חכם תלמודו, ונוסע אתו לרבינים לתהות על קנקנו ומבטיח לו נסיעה למקומות הקדושים וכהנה וכהנה, וכל זה הוא הנהגה השניה בחשבון מיוחדת דייקא לכן הזה בעבור טוב הנהגתו.

המקום, כי כאשר נכאר סוף הגדולה ותענוג של האב נמשך לו רק מהבן בעצמו, שהבן גרם תענוג גדול לאביו עד שהאב מתנהג עמו בהנהגה השניה בתוספות טובה, ואם אחר כל הגדולה והמעלה נודמן להבן מקרה רעה וחולי, שנחלה כל כך עד שכלה ממנו כל החושים וגדולת המעלות אשר בו, ואינו יכול לעשות 'אתעוררותא דלתתא' להוסיף לאביו הנאה, אכן הבן הזה משתוקק לרחמי אביו ורצונו להעיר את רחמי האב עליו, אזי הוא אומר לאביו: "אבי רחם עלי, וזכור רחמיך שאתה היית מרחם עלי בימי קמנותי, בעוד לא ידעתי לקרותך כי אם בשם אבי ולא יותר וזה היה התוספות תענוג והנאה, כי בהקריאה הזאת לבד נתגלגלו רחמיך עלי, על ידי דבור אחד שקראתיך 'אבא' כן תרחם עתה עלי, להתנהג עמי בהנהגה השניה בתוספות טובה, הגם שכעת איני מסוגל לעשות לך איתעוררותא דלתתא".

בן אנחנו בני ישראל, על ידי צרות הגלות ומיעוט הלבבות בגלות הקשה כל כך הרבה שנים, נתמעט מאתנו גודל העבודה והשירות במוחין דגדלות, בכמה מיני אופני השמחה בנבלים ובנורות, ומה נהדר היה עבודתנו שהיינו עושין לפני הבורא יתברך בעת גדולתנו ובנין בית מקדשינו, שהיו כהנים בעבודתך, מה שהיו עובדין בחצרות ה', והעבודה הגדולה של הלויים בשריזן ובומרן שהיו משבחין ומומריזן על הדוכן, שעל ידם נתעוררו בני ישראל להתודות ולשוב אל ה' ולעבדו בכל לב.

ואכן עתה מעול הגלות הקשה, לא נשאר בידינו שום תוספות עבודה, ושום חידושים לעשות איתעוררותא דלתתא, ואין לנו מה לומר ולזמר כי אם דברי השיר הזה, שהוא 'שמע ישראל ה' אלהינו ה' וכו'.

וזה פירוש, שאנו מבקשים מהשי"ת, הגם שאין בידינו להנות אותך, לעשות עבודה נאה ומהודר כמו בזמן שבית המקדש היה קיים, עם כל זה שמע קולנו הפשוט מה שעדיין אנו יכולין לומר, והוא לצעוק ה' אלהינו, ובקשתינו שתשמע לחקול הזה, כיון שאין אנו יכולין לומר לפניך יותר, כי אם שאתה הוא ה' אלהינו, דוגמת הבן הנזכר שחלה ואיבד את כוחותיו, ואף על פי כן כשתשמע אלו הדיבורים חוס ורחם עלינו בגודל אהבה, ותשתמש ברחמי האב כששומע בנו קוראו אבי, ותענה לנו להמשיך תוספות טובה כמו בזמנים שהיינו ביכולת לעשות עבודה נאה ומשובח.

זלה"ה, ביקשה הרבנית שידבר על לב אחיו שיעשה איזה פעולה למענו, ועשה כן, אז ענה לו הרה"ק משיניאווא ואמר, באמת הרי הכל בידי שמים, אך הוטל עלינו חיוב השתדלות כי כן גזרה חכמתו שלכל עניני העולם צריכין לעשות השתדלות (כמבואר בספרו דברי יחזקאל פ' וישב בשם הבעש"ט), אכן כל זה הוא אם יש יכולת בידו לעשות ההשתדלות, אכן עתה אמרה לי הרבנית שבדרך הטבע אין שום מבוא להשיג סכום עצום כזה, זאת אומרת שתה פטר אותי השי"ת מלעשות השתדלות, ובכן אני משליך את כל הענין על השי"ת והוא יעשה את הכל.

היוצא לנו מזה, שענין שתיקה ומניעה מדיבור היינו בטחון חזק כל כך שאין הענין תלוי בידו כלל, והוא סומך עצמו כל כולו על השי"ת, עד שאינו צריך שום דיבור ושום עשייה, ובכן אם אדם מגיע למצב שבדרך הטבע אינו יכול לעשות כלום, זה סימן מן השמים שבוה הענין פטורוה ממצות השתדלות, ואז צריך לעשות רק דבר אחד, והוא שתיקה, אבל בשחוק על פניו (מיט א שמי"כל) ולא בעצבות, להיות סמוך לבו בטוח שאין לו מה לדאוג, בידעו שְהַבּוּרָא יִתְבַּרְךָ שְמוֹ הוּא בּוּרָא וּמְנַהֵג לְכָל הַבְּרִיאָה, וְהוּא 'לְבָדוֹ' עֲשֵׂה וְעוֹשֶׂה יַעֲשֶׂה לְכָל הַמַּעֲשִׂים.

וזה שאמרו צדיקים, שאם אדם מסתובב בספיקות ובלבולים, זה סימן שאין לו בטחון כלל, כי מי שיש לו בטחון הגם שעושה מה שצריך לעשות אבל לבו סמוך על השי"ת ולא על הפעולה, ולזה אמר מרן קודש הקדשים רבינו הבעל שם טוב זלה"ה בביאור הגמרא (ברכות ג) **מי איכא ספיקא קמי שמיא**, שאם אדם נמצא במצב של ספיקות, אם לעשות כזה או כזה, אז אין השי"ת אצלו, כי הבוטח בה' אין לו ספיקות, כי יודע בכל עת שהשי"ת ינחהו במעגלי צדק, ומאמין באמונה שלימה שבששת ימי בראשית כבר ראה השי"ת את המצב שהוא נמצא בו עכשיו, וכבר הכין לו תרופה ומבוא להנצל, כן לימד דעת רבינו הבעל שם טוב זלה"ה, והגם שצריך להחליט החלטות בכמה ענינים כדרך העולם, אבל קודם ההחלטה ואחריה לבו נכון ובטוח שההחלטה הוא כרצונו ה', ואין לו ספיקות ואין לו פחד, וכל שכן שאינו צועק ומתחרט על העבר, דכיון שהחליט לעשות כן בודאי היה כן רצון הבורא.

ולזה יש סגולה נפלאה בשם רבינו הבעל שם טוב זלה"ה, באם אדם אינו יכול לישן בלילה, שיאמר כמה פעמים אלו התיבות מתפלות ימים נוראים הַנְּדָאִי שְמוֹ פֶּן תִּהְיֶה לָנוּ, והנה הגם שאין שייך לומר טעם על 'סגולה', אבל לפי הנזכר יכולים להטעים הענין כי מניעת השינה כבר אמר שלמה המלך (קהלת ה יא) הַשְּׁבַע לְעִשִׂיר אֵינָנוּ מְנַיִם לֹא לִישׁוֹן, כי

כל הלילה הוא מהרהר בריבוי עסקיו בכל פרטיהם, אבל אם יודע תהלות ה' שכל מעשה העולם נעשים על ידו בברירות, וכל הספיקות של האדם מיותרים לגמרי, כי עסקיו מונחים 'אין גוטע הענט', אז יוכל לישן במנוחה.

ומסופר על אדם שנסע על מסילות הברזל עם בנו ילד כבן שבע, ובאמצע הנסיעה קרה אסון ה"י שנתקל הקרון ונשבר, ונעשה צעקה גדולה ומרה, אך למרבית הפלא שאותו הילד ישב במנוחה ולא צעק כלום, לאחר זמן שאלו את הילד האיך לא נתפחדת מכל הנעשה שם, ענה הילד בתמיה לא היה לי לדאוג כי הייתי סמוך לאבי "איך בין דאך געזעסן נעבן טאטן..." וזה הוא הסימן על בטחון אמיתי.

ולכן תראה שאם האדם מתבהל ואובד עשתונותיו אזי מדבר וצועק דיבורים אשר לא כדת (ועל פי רוב מתחרט אחר כך...), אכן כשהוא חזק בעצמו ובטוח אזי אינו מדבר כלום וזה מורה שהוא חזק בדעתו ובטוח, וזה הוא הכח של שתיקה, ויכולין לסמוך לזה מימרת הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זלה"ה, שאמר על ענין אהבת ודיבור חברים, דאם יש דיבורים הרי טוב, ואם לאו, יושבים ביחד באהבה (ויצט מען אינאיינעם מיט ליבשאפט).

ועובדא הוי אצל הרה"ק רבי ר' ברוך ממעזשיבוש זלה"ה, שהזכירו לפניו אברך חולה מאוד, ואמר בתוקף שיתרפא ויהיה ברי, ואחר כך חזר לעבודתו הקדושה ולא התפלל עליו וגם לא אמר תהלים, ולמחרתו אמר להגבאי שילך להבית מלון לראות אם יש איזה איש מעירו של האברך הלז לשאול בשלומו, ואחר איזה ימים מצאו אשה אחת מעירו וכששאלו אותה על שלום האברך, אמרה בקול חנוק מדמעות שכבר היה הלוייה שלו רח"ל, כשסיפר זאת הגבאי להרבי ר' ברוך'ל צעק שקא האברך חי והוא ברי, וצוה לחקור עוד יותר, ולאחר איזה ימים נתוודע להם שאכן הוא חי וגם נתרפא וכבר הלך על משענתו לבית הכנסת להתפלל, ואז אמר הרבי ר' ברוך'ל שראה שיש עליו קטרוג גדול שלא יועיל נגדו אפילו תפלה, לכן בעת כזאת אין שום עצה רק אמונה פשוטה ובטחון חזק בלי שום ספק, וכן עשיתי, והאשה הזאת היתה הס"מ בעצמה שבא להחליש אמונתי, ובאם הייתי מאמין לה רגע אחד היה חיי האברך בסכנה, וכיון שהייתי חזק בבטחוני נתרפא האברך, ונמצא שכל חייו היו תלויים בשתיקתי ובטחוני, וסיים באמרו: "ברוך השם, מיין אמונה האט מיר נישט אויסגעפאפט" (כדאי לשמוע העובדא בחן יוצק על לשונו של הרה"ק ר' י"ט עהרליך ז"ל על ה'טעיפ' הנקרא 'בטחון').

ובענין זה מסופר על הרה"ק בעל התניא זלה"ה, שכשהיה במאסר הוגשו לו תביעה של כ"ב סעיפים

כולם נגד תורת רבינו הבעל שם טוב ורבו המגיד הגדול ממעזריטש, וענינים מספרו 'ליקוטי אמרים תניא', וגם נגד מנהגיו בקודש בשינוי נוסח התפלה וכדומה, ובעת המשפט השיב על כל פרט ופרט בטוב טעם ודעת עד שדבריו מצאו חן בעיני השופטים, וניכרו דברי אמת, והשאלה האחרונה היתה על מה שהוא כותב בספרו **שנפשות אומות העולם אין בהם טוב כלל**, וכל חסד שעושין הוא רק לכבוד עצמם, וטענו המנגדים שכוונתו בזה לבזות את אנשי המלוכה, על זה השאלה לא השיב כלום רק **שתק ופניו היו שוחקות** (געשוויגן און געשמייכלט), וכאשר ראו את פניו המאירין אמרו השופטים זה לזה משתיקתו נראה שיש לו מה להשיב, ואז יהיה באמת בזיון להמלוכה, ואם כן 'טוב יותר ששאלה זו יישאר בלא תשובה', ואכן שחררו אותו אחר כך. הרי לך, שכמה פעמים השתיקה פועל יותר מכל מיני דיבורים שבעולם.

ובזה הענין יובן היטב דברי מרן בעל אור החיים הקדוש זלה"ה שכתב על הפסוק 'אתם תחרישון', על פי דברי חכמינו ז"ל ('ליק"ש ב רמז קסג, זוה"ק מקץ קצא): ארבעה צדיקים היו דוד המלך, אסא, יהושפט, חזקיה, מה ששאל זה לא שאל זה, דוד התפלל שיוכל לרדוף את השונאים ולהשמידם, אסא אמר אני אין בי כח להשמידם, אני ארדוף ואתה ה' תשמידם מפני וכן היה, יהושפט אמר אני אין בי כח אומר שירה ואתה ה' תעשה הכל, חזקיה אמר אני אין בי כח אפילו לומר שירה, אני ישן על מטתי ואתה ה' תעשה הכל, וכן היה שהשי"ת בעצמו הכה את מחנה אשור, ולכאורה קשה להבין דברי חזקיהו המלך למה אינו יכול לומר שירה או להתפלל, למה צריך לישן על מטתו, אך זהו הכח של שתיקה אשר דיברנו וכמו שסיים באור החיים הקדוש בלשון קדשו: וחלוקה המעולה **שבכולן**, הוא מה ששאל חזקיה שאמר 'אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא להתפלל אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה', והיא המדרגה שאמר משה וְאַתֶּם תִּחְרְשׁוּן, פירוש אפילו בתפלה, אם אין בכך כח כמאמר חזקיה, תחרישון והוא ילחם לכם.

והנה, הננו נמצאים כעת בימי השובבי"ם, הזמן המסוגל לתיקונים, ולהחזרת הניצוצין שנאבדו (כמבואר בגליון בפרשת שמות), וכל איש יהודי מחפש לעשות תיקונים המובחרים ביותר, יש לדעת מה שמקובל מצדיקים וכן העיד הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש זלה"ה, שהתיקון הגדולה מכל התיקונים הוא **לשתוק ולקבל הנהגת ה' כמו שהוא**!... זה מטהר יותר מן הכל. יעזור השי"ת שנזכה לבטוח בהשי"ת באמת בכל עת ובכל מצב, שנוכל לשתוק מתוך שמחה ובטחון חזק, עדי נזכה לברכת ה'תְּצַבּוּ וְרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם.

יוצא לאור ע"י
מכון שפתי חן

לקבל, לנר, להעיר על הגליון וכן לקבל הגליון על הפאסט נא להתקשר עם המכון
646-838-1822

gilyonsc@gmail.com

ברצונך לקבל הגליון בכל שבוע, ואין לך אפשרות לקבל על אימנעל, בדרנו כמ"ד שיוכ"ו לקבל גם על הפאסט.

נא להתקשר עם המערכת
646.838.1822

זכות פרנס הגליון נתנדב
לע"נ ר' יהושע בן ר' ישעיה
זיידנפערד ע"ה
תנצבת.